

tystä ja yhteiskunnallista muutosta ja myös kuntien tehtäviä ja toimintatapoja tietoyhteiskunnassa.

Artikkelit olisi voinut toimittaa rohkeamminkin, jotta monilta päällekkäisyyksiltä olisi välttytty. Toisaalta

eräiden asioiden kertaaminen ei tunnut kovin pahalta. Osa kirjan tiedoista muuttuu niin nopeasti, että tiedon päivittämistä jää kaipaamaan.

KARI RAIVIO

MATTI VUORENSYRJÄ & REIJO SAVOLAINEN (TOIM.)
TIETO JA TIETÖYHTEISKUNTA
HELSINKI: GAUDEAMUS, 2000

SUOMALAISEN NAISEN DILEMMA

Suomalaisten naisten yllä leijuu mielikuva tasa-arvosta, sanoo valtiot. tri Raija Julkunen naistutkijoiden sekä oikeuskansleri Paavo Nikulan kokoomateoksessa ”Suomalainen nainen”. Kirja ilmestyy myös englanniksi; tilannettamme halutaan siis tehdä laajemminkin tunnetuksi. Mutta kun vaihdetaan mielikuva ihan oikeaksi kuvaksi, näkymä on hämmentävä ja ristiriitainen.

Historiallisesti suomalaisen naisen identiteetti on vahvan naisen identiteetti.

Julkusen mukaan agraariyhteiskunnassa naisen tärkeimmät ominaisuudet olivat työteliäisyys ja vahvuus. Ja sama jatkui teollistumisen myötä: 1950- ja 1960-luvulla suomalaisten naisten ansiotyö oli yleisintä länsimaissa.

Kahden elättäjän perhe on Suomessa hallitseva ideologia ja käytäntö. Naiselle tämä tarkoittaa kaksoistaakkaa: meille kuuluu työ ja koti.

Silti, kuten fil. tri Maria Lähteenmäki toteaa, suomalaiset naiset saavat edelleen pienempää palkkaa kuin miehet, etenevät huonommin virkaurallaan ja kärsivät esiäitiensä tapaan kaksoistaakasta. Keskeneräinen demokratia onkin yhä suomalaisen naisliikkeen suurin haaste siirtäessä uudelle vuosituhannele.

Miksi siis vahvan naisen asema ei ole tämän vahvempi?

Paavo Nikulan mukaan tasa-arvoon saavutukset ovat olleet ankaran yhteiskunnallisen kamppailun takana. Nikula selittää kamppailun ankaruutta mm. naisten ja miesten elämän erilaisuudella.

Ongelman ydin on, että naisten ja miesten elämä antaa niin erilaisia kokemuksia, että etenkin miesten on vaikea tajuta naisten asemaa, Nikula sanoo. Tasa-arvopolitiikassa on erityisesti tähdennettävä, miten tärkeätä on miettiä ja ymmärtää, miltä toisesta ihmisestä tuntuu.

Kaksoistaakan näkökulmasta voisi sanoa, että Suomen naisten asema on heikompi kuin niiden maiden naisten, joissa äidit voivat keskittyä kodinhoitoon ja isät ovat palkkatyössä kodin ulkopuolella, Lähteenmäki kirjoittaa.

Työkeskeisellä kulttuurillamme on myös maksajansa, Julkusen mukaan lapset. Pienet koululaiset kulkevat yksin koulumatkansa ja ovat yksin iltapäivät koulupäivien jälkeen. Muualla Euroopassa tätä pidettäisiin lasten laiminlyöntinä.

Lasten psykiatriset ongelmat ovat jatkuvasti lisääntyneet. HS:n mukaan (26.10.99) Turussa oli kuollut huumausaineisiin vuoden aikana

kolmisenkymmentä nuorta. Helsingissä huumenuorten kuolemamäärä on samaa luokkaa. Ongelman odotetaan laajenevan muihin kaupunkeihin.

Työkeskeisellä kulttuurillamme on hintansa, eikä se koske vain naisia ja äitejä, vaan myös isiä ja miehiä. Koulutettu suomalainen nainen ei viihdy kotiäitinä. Eikä viihtyisi varmaan mieskään: kotiolemisen kuvio on pieni ja ahdistava.

Yhteiskunta ei tarjoa palveluitaan eikä arvostustaan vanhemmalle, joka haluaa antaa aikaansa ja läsnäoloaan lapselleen.

Sekä oma kokemukseni äitinä että tämän kirjan lukeminen vahvistavat näkemystäni: yhteiskuntaamme tarvitaan inhimillistämistä sekä työelämässä että kotielämässä.

Kotivanhemmuus voisi olla yhteiskunnan henkisesti tukemana virikkeellinen ja antoisa kausi, josta voi ammentaa myös työelämään empatiaavalmiutta. Toisaalta laskut huonosti hoidetuista lapsista ovat yhteiskunnalle todella suuret.

TUULA-MARIA AHONEN

SUOMALAINEN NAINEN
OTAVA 1999